

FUNDACIÓ MONTSERRAT PATXOT i RABELL

INSTITUCIÓ DOTAL

Magnífic Senyor :

En memòria de la nostra filla Montserrat (a.c.s.), que era natural de St. Feliu de Guíxols, i morí el 16 del passat Febrer, instituïm una *Fundació Montserrat Patxot i Rabell*, l'objecte de la qual és: repartir cada any una *llibreta dotal* a la noieta guixolenca *més pobra*, nada dintre l'any que enclou aquest concurs, les condicions del qual estatuïm com segueix :

1a. — Per als efectes d'aquesta *Fundació*, l'any es comptarà des del dia 8 de Novembre de l'any anterior, fins al dia 7 de Novembre de l'any corrent. Això és per raó que la nostra filla (a.c.s.), nasqué el dia 7 de Novembre.

2a. — Solament tindran dret d'opció a la *inscripció dotal* les noietes *guixolenques*, definides de la següent manera :

- a) preferentment, les nades a St. Feliu de Guíxols, i de pare i mare guixolencs tots dos ;
- b) per extensió, les nades a St. Feliu de Guíxols, de pare o mare guixolencs, essent l'altre consort català.

FUNDACIÓ MONTSERRAT PATXOT i RABELL

El criteri *a)* serà *sempre preferent* i únicament en cas de no poder-lo aplicar, s'utilitzarà el criteri *b)*.

Fora d'això, els altres casos no entren en la *Fundació*.

3a. — En igualtat de condicions de pobresa, es donarà la preferència a la noieta que sia nada més a la vora del dia 7 de Novembre.

4a. — La imposició es farà a «capital reservat», de manera que si, malauradament, la noieta morís abans de la seva major edat, la part corresponent de la imposició passarà : primerament, a les germanetes que tinguin i per parts iguals ; per falla de germanetes, podran cobrar, semblantment, els germans que hi hagi ; i solament quan manquin germanes i germans de l'afavorida, podran cobrar els pares, perquè instituïm, ans que tot, per a la infantesa.

5a. — La imposició serà comptada de tal manera que la noieta, en arribar a la seva major edat, trobi capitalitzada una dot de *cinc mil pessetes*.

6a. — Farà l'adjudicació de la llibreta dotal, una *Junta* formada pel Sr. Alcalde, el Sr. Rector, i una persona nomenada per nosaltres o la nostra família.

7a. — Els pares que tinguin dret a la llibreta oferta anyalment, presentaran llur sollicitud dintre els dies 8 al 30 de Novembre, ambdós inclosos.

8a. — Les sollicituds seran per escrit, en paper usual, i aniran adreçades al Sr. Alcalde, com a President de la *Fundació Montserrat Patxot i Rabell*.

9a. — Aqueixes sollicituds deuran presentar-se aplegades amb la *partida de naixença* de la noieta, i a més detallaran : el domicili, l'edat i l'estat dels pares, justificant degudament llur naturalesa guixolenca, com ho requereix la condició 2a.

10a. — La *Junta* dictaminadora començarà l'examen de les sollicituds el dia 1er. de Desembre, comprovarà les peticions, i podrà exigir tots els justificants complementaris que cregui necessaris ; després, publicarà la seva decisió *dintre el mateix Desembre*.

GUAITANT ENRERA

11a. — La llibreta dotal serà formalitzada de seguida que la Junta hagi publicat aqueixa decisió.

12a. — La Junta farà entrega de la llibreta dotal mitjançant *acta duplicada*: una per a ésser arxivada a la Casa Comunal, i l'altra serà tramesa a nosaltres o a la nostra família.

13a. — Aquesta *Fundació* és un acte voluntari i, per tant, no podrà mai esdevenir obligació, imposició, ni servitud de cap mena. Per això ens reservem, sempre i tostemps, la facultat de modificar, i àdhuc annular, totes les clàusules precedents, si per qualche raó, moral o material, ho creguéssim així convenient.

Barcelona el 8 de Març del 1919.

Ll. Rabell de Patxot

R. Patxot i Jubert

Al Magnífic Senyor Alcalde de St. Feliu de Guíxols.

ADDENDA :

En virtut de la reserva de la condició 13a., el 29 de Desembre del 1931, varem anullar aquesta *Fundació* « per raó de les circumstàncies »; s'havien atorgat 14 llibretes, com segueix :

Any 1919 — Rosa Altrachs i Pla

Any 1920 — Maria Bech i Girbal

Any 1921 — Carme Mas i Vilanova

Any 1922 — Magdalena Pigem i Fàbregas

Any 1923 — Concepció Basacomas i Pastells

Any 1924 — No s'adjudicà per la raó que s'explica en el plany « Caritat ofegada » (pàg. 63).

Any 1925 — Josefa Marill i Rams

Clara Turon i Vinyas

Any 1926 — Margarida Sabater i Reixach

Rosa Bosch i Rovira

FUNDACIÓ MONTSERRAT PATXOT i RABELL

Any 1927 — Rosa Arnau i Pou
Any 1928 — Carme Crosas i Sabater
Any 1929 — Maria Ferrer i Planellas
Any 1930 — Josefa Morató i Berga
Any 1931 — Olga Vergés i Sentí.

RECORDANÇA CULTURAL :

També, per recordança social i cultural de la nostra Filla

Montserrat Patxot i Rabell

vàrem associar el seu nom a l'« Institut de Cultura de la Dona », pagant-ne la Biblioteca, en la qual, a més del nom de la nostra Filla en la testera, hi havia la nota sentimental i simbòlica de l'enteixinat, que era el mateix de la meua Biblioteca de St. Feliu de Guíxols.

Però, durant la Guerra Civil, preveient la invasió colonial franquista i la seva catalanofòbia tradicional, amb la consegüent violació i el capgirament de l'« Institut de Cultura de la Dona », Fundació exemplar i cabdal de Madona Francesca Bonnemaison, Vda. Verdaguer, cuitàrem a treure'n el nom de les nostres Filles i a rebutjar solemniament tota ulterior connexió amb l'Institut, violat i capgirat per la irrupció franquista, illegal i violenta, amb la complicitat de « collaboracionistes », que és el nom vergonyant dels « caragirats » d'abans.

FUNDACIÓ MARIA PATXOT I RABELL

Beques d'estudi per a noies mancades de mitjans.

A nom i bona recordança de la nostra filla *Na Maria Patxot i Rabell* (a.c.s.) instituïm una *Fundació* l'objecte de la qual és : oferir beques per a facilitar els estudis a noies catalanes que, posseint una capacitat intel·lectual, siguin mancades de mitjans materials per a conrear-la.

Aqueixes beques seran atorgades per l'*Institut de Cultura de la Dona* en acordança amb les següents.

ORDINACIONS

- 1a. — L'Ofrena durà per nom *Beca Maria Patxot i Rabell*.
- 2a. — S'adjudicarà anualment el dia 29 de Desembre.
- 3a. — La beca podrà comprendre, segons els casos : a) carrera superior del *Magisteri* ; b) carrera oficial de *Comerç* ; c) estudi del *Batxillerat* ; d) qualsevol *carrera superior* de *Ciències*, *Lletres*, etc. ; e) el *Doctorat* a les Universitats corresponents ; f) *Especialitzacions*, *borsa de viatge* i àdhuc *pensió a l'estranger*.

FUNDACIÓ MARIA PATXOT i RABELL

4a. — Tindran opció a la beca les noies catalanes, entenent-se per tals les nades a Catalunya, filles de pares catalans.

5a. — Cada any — el dia 15 de Novembre — *l'Institut de Cultura de la Dona*, publicarà la convocatòria d'opció a la beca.

6a. — Les sollicituds a la beca impliquen submissió a aquestes ordinations, i s'hauran de presentar abans del 15 de Desembre, acompanyades dels següents justificants :

Quant al *dret* a la beca :

- a) partida de naixença de la noia;
- b) partida de naixença dels pares.

La mancança de mitjans serà apreciada pel Patronat de l'ordinació 13a.

Quant a l'*aplicació* de la beca :

- c) detallar els estudis que la noia tingui fets, fins al moment de la sollicitud, i professió carrera o ampliació que preté.

MAGISTERI :

7a. — Les aspirants a la carrera superior del Magisteri hauran de tenir, almenys, l'ingrés i el primer curs aprovats, i sotmetre's a una revisió de les assignatures cursades.

En l'any de l'adjudicació, la *Fundació* subvindrà a la despesa de matrícules i llibres. Per al curs següent, la becària percebrà l'import de les matrícules, *cent cinquanta pessetes* mensuals durant els vuit mesos del curs, i *cent vint-i-cinc* durant els quatre mesos restants, amb l'obligació de passar dos mesos fora ciutat sense fer cap treball productiu, sinó repòs i sanitat.

COMERÇ :

8a. Les aspirants a la carrera de Comerç hauran de tenir aprovats el Curs Preparatori i el Grau Elemental o Pericial, i sotmetre's a una revisió de les assignatures cursades.

GUAITANT ENRERA

En l'any de l'adjudicació, la *Fundació* subvindrà a la despesa de matrícules i llibres. Per al curs següent, la becària percebrà l'import de les matrícules, *cent cinquanta pessetes* mensuals durant els vuit mesos del curs, i *cent vint-i-cinc* durant els quatre mesos restants, amb l'obligació de passar dos mesos fora ciutat sense fer cap treball productiu, sinó repòs i sanitat.

Especialitat Actuarial; La becària haurà d'haver seguit els cursos amb notable aprofitament i sol·licitar-ho de la *Fundació* justificant la finalitat d'aquests estudis i, en cas d'acquiescència, se li concedirà una subvenció de *mil dues centes pessetes* i un plus a discreció del Patronat, destinat a despeses de viatge, ja que aquest títol solament pot cursar-se a l'Escola de Comerç Central.

BATXILLERAT :

9a. Les aspirants al Batxillerat hauran de tenir mes de 14 anys, dos anys al menys ja aprovats, i sotmetre's a una revisió de les assignatures cursades.

En l'any de l'adjudicació, la *Fundació* subvindrà a la despesa de matrícules i llibres. Per al curs següent, la becària percebrà l'import de les matrícules i *cent vint-i-cinc pessetes* mensuals durant els dotze mesos, però amb l'obligació de passar-ne dos de repòs fora ciutat, fent sanitat i represa de forces.

S'entén, naturalment, que per al Batxillerat deurà aprovar, dintre el 6è. any, els estudis de revàlida.

CARRERES UNIVERSITÀRIES :

10a. Les aspirants a Carreres Universitàries hauran d'haver fet la revàlida del Batxillerat, tenir aprovat el primer any de carrera i sotmetre's a una revisió de les assignatures cursades.

En l'any de l'adjudicació, la *Fundació* subvindrà a tota la despesa de matrícules i llibres. Per al curs següent, la becària percebrà l'import de les matrícules, *cent setanta cinc pessetes* mensuals durant els vuit mesos del curs

FUNDACIÓ MARIA PATXOT i RABELL

i cent cinquanta pessetes durant els quatre mesos restants, amb l'obligació de passar dos mesos fora ciutat, sense fer cap treball productiu, sinó repòs i sanitat.

Per a aquests estudis i en igualtat de condicions, es donarà la preferència a la becària que ja hagués obtingut la beca del Batxillerat.

DOCTORAT :

11a. La becària que, havent seguit el curs de la carrera amb aprofitament, volgués doctorar-se, podrà sol·licitar-ho de la *Fundació*, la qual en cas d'aquiescència li concedirà, per un any més, la mateixa subvenció i un plus a discreció del Patronat, destinat a despeses de viatge.

AMPLIACIÓ D'ESTUDIS ESPECIALS :

12a. L'aspirant a aquests beneficis extraordinaris haurà de detallar en la sol·licitud : la mena d'estudis que li interessa ampliar, els cursos complementaris de que fretura, les institucions que vulgui conèixer, etc.

El Patronat podrà demanar una major aportació de dades, si així ho creu convenient, i en igualtat de circumstàncies, donarà preferència a aquelles sol·licitants que ja hagin obtingut la beca per a la carrera.

13a. Fallarà l'adjudicació de la beca un Patronat format per :

- a) Na Lluïsa Rabell de Patxot.
- b) Na Francesca Bonnemaïson, Vda. Verdaguer, Presidenta de l'*Institut de Cultura de la Dona*.
- c) En Francesc Cambó.
- d) En Rafel Patxot i Jubert.

14a. La decisió del Patronat es farà pública precisament el 29 de Desembre, diada de naixença de *Na Maria Patxot i Rabell*.

15a. La noia obtenedora de la beca, mentre frueixi d'aquesta, deurà aplicar a l'estudi tot el seu temps de treball.

GUAITANT ENRERA

16a. — En acabar la beca, la becària deurà presentar una memòria original sobre qualche tema de la seva especialitat, que contingui les seves adquisicions i experiències personals durant els estudis.

17a. — La beca, àdhuc després d'atorgada, podrà ésser estroncada o suprimida per raó d'incompliment o falta greu per part de la becària. Si tal cas arribava, el mateix Patronat que l'hagués atorgada fóra qui ho decidiria, sense apel·lació.

18a. — Essent aquesta *Fundació* un acte voluntari, ens reservem la facultat de modificar tot el precedent, segons ho aconselli l'experiència, i a més, tindrem sempre el dret de suspendre les convocatòries i àdhuc d'anullar la institució, si així ho creguéssim convenient.

Ll. R. de P.

R. P. i J.

Barcelona, el 15 de Novembre del 1925.

BECÀRIES

Primera Promoció — Any 1925

Srta. Pilar Mas i Bou, natural de Barcelona.
Doctorat en Ciències Exactes.

Srta. Roser Capell i Martinez, natural de Montçó.
Magisteri.
Cursà a l'Escola Superior del Magisteri a Madrid.

Srta. Ma. Angela Pujol i Solanellas, natural de Reus.
Batxillerat.
Cursà a l'Institut General i Tècnic de Reus.

FUNDACIÓ MARIA PATXOT i RABELL

Segona Promoció — Any 1926

Srta. Emília Fustagueras i Juan, natural de Barcelona.
Doctorat en Ciències Naturals i Farmàcia.

Srta. Rosa Balcells i Llastarry, natural de Barcelona. Música.
Cursà a l'Escola Municipal de Música de Barcelona i a l'*Ecole Normale de Musique* de Paris.

Tercera Promoció — Any 1927

Srta. Maria Mitjà i Sagué, natural de Celrà.
Filosofia i Lletres (Secció d'Històries).
Cursà a la Universitat de Barcelona.

Quarta Promoció — Any 1928

Srta. Teresa Llaberia i Sais, natural de Barcelona.
Doctorat de Medicina i Ampliació d'Estudis de Toco-Ginecologia a les Facultats de París i de Berlín.

Srta. Maria Rossell i Tremoleda, natural d'Arenys de Munt.
Magisteri.
Cursà a l'Escola Superior de Mestres.

Cinquena Promoció — Any 1929

Srta. Ma. Josefa Barba i Gosé, natural de Barcelona.
Tècnica de Farmacologia a la *John Hopkins University*, a Baltimore (E.U.A.).
Tornà pel Pacífic i la Xina, havent fet la volta al món.

GUAITANT ENRERA

Sisena Promoció — Any 1930

Srta. Remei Bardina i Soronellas, natural de Barcelona.
Ampliació d'Estudis de Psicologia Experimental a l'Universitat de Berlin.

Setena Promoció — Any 1931

Srta. Pilar Mas i Bou, natural de Barcelona.
Ampliació d'Estudis de Ciències Exactes à Louvain (Bèlgica).

Notes:

La becària Srta. Pilar Mas i Bou, no pogué gaudir dels avantatges de les beques que li foren atorgades.

La becària Srta. Emília Fustagueras i Juan, es retirà sense fer ús de la beca.

Com que té un cert interès l'orientació professional de les beques demanades, donem a la seguida el

Resum de les sollicituds presentades

Magisteri	32
Batxillerat	12
Carreres Universitàries	19
Doctorat	6
Ampliació d'Estudis Especials	14
Música	32
Continuació de la Beca	5
Ampliació d'Estudis a l'Estranger	6
Total	126

FUNDACIÓ MARIA PATXOT i RABELL

POSTILLA :

Noli me tangere

Hi ha dues institucions públiques que no han respectat les nostres Filles, ni la nostra Família.

En vida, no les respectà l'Església orgànica, representada per un Cardenal que començà recusant-se ell mateix, en oblidança de la Llei moral.

En mort, no les respectà l'oficialitat de l'exèrcit, el franquista majorment, quan després d'haver perjurat la seva funció, trepitjava a més el dret públic.

Malgrat llur aparent diferència, en el fons, ambdues transgressions socials són filles d'un mateix pecat original : els « mals usatges » tradicionals d'unes castes privilegiades, consentits, nodrits, o àdhuc, de vegades, merca-dejats, per tal d'afermar dominis i satisfer cobejances.

Per això, aquestes forces abusives, concurrents i amb un denominador comú — domini — fàcilment s'han sumat, associades a l'ombra, i han con-griat la guerra civil ; després la desfermaren en ple dia i, finalment, de bracet, se'n gaudeixen l'usdefruit.

Val a dir, que l'Església creia fer casament amb el Gl. Franco i aquest aviat li féu sentir que només es tractava d'un amistançament. Ara, entre altres coses, els Bisbes han d'escriure llurs pastorals amb la ploma travada, respectant la dogmàtica franquista, altrament no les poden publicar ; quant a les encíclicues, són interceptades si cal, o bé exporgades, *ad usum Delphini*.

L'exèrcit, malagraït, ha pagat així l'escalf que li donà l'Església, quan ambdós covaven la conspiració, l'éclosió de la qual fou la guerra civil.

« En el pecat hi ha la penitència », diu el proverbi.

FUNDACIÓ CLARA JUBERT DE PATXOT

Assegurança maternal i pensions de vellesa

Magnífic Senyor :

Com ofrena de pietosa recordança a la meva Mare (a.c.s.), institueixo una Fundació nomenada :

Clara Jubert de Patxot

la qual disposarà anyalment d'una quantitat fixa, exclusivament destinada a millorar la situació de dones necessitades que visquin a St. Feliu de Guíxols. Aquesta quantitat es compartirà, alternadament, entre l'assegurança maternal i la pensió per a la vellesa, de conformitat amb les condicions estatuïdes a la seguida :

1r. — L'ofrena de bona recordança es farà, cada any, el 24 de Gener, diada de naixença de la Mare (a.c.s.).

2n. — Podran optar a l'ofrena :

a) les dones guixolenques, maridades i emmainadades, que passin necessitat i tinguin el marit català, amb residència a St. Feliu de Guíxols ;

b) les vídues guixolenques, emmainadades i necessitades ; que sien vídues de marit català i resideixin a St. Feliu de Guíxols.

FUNDACIÓ CLARA JUBERT DE PATXOT

c) les dones palafrugellenques, emmainadades i necessitades, amb tal que sien maridades amb un guixolenc o vídues de guixolenc, i resideixin precisament a St. Feliu de Guíxols ;

d) les velletes guixolenques necessitades i que visquin a St. Feliu de Guíxols.

L'extensió c) és per raó que la Mare era filla de Palafrugell.

3r. — S'entendrà per « guixolenca », la dona nada a St. Feliu de Guíxols, filla de pares guixolencs. Semblantment, serà « palafrugellenca », la dona nada a Palafrugell, filla de pares palafrugellencs.

4t. — Per a poder gaudir de l'ofrena, no n'hi haurà pas prou amb la materialitat d'ésser una dona necessitada, sinó que es posarà gran esment en les qualitats morals que dignifiquin el cas que es tracta d'afavorir. Per això, per exemple, en els casos de maternitat, es tindrà cura de preferir la dona que pugi degudament major nombre de criatures.

5è. — Les dones asilades no podran optar a aquesta Fundació.

6è. — La valor de l'ofrena serà de *dues mil pessetes*, que no es donaran pas en metal·lic, sinó en forma de llibreta de previsió.

7è. — Ordinàriament, l'ofrena tindrà un caràcter alternatiu, ço és : començarà enguany per una *renta temporal d'assegurança maternal* i l'any vinent serà una *pensió per a la vellesa* ; retornant l'altre any a l'assegurança maternal, després a la pensió per a la vellesa i així successivament.

8è. — No obstant això, si sobrevingués qualque necessitat extraordinària, podria trencar-se accidentalment aquesta seqüència; mes, en tel cas, caldrà que així ho acordi el Patronat per unanimitat i ho ratifiqui la meua aquiescència.

9è. — La llibreta de la Caixa maternal, representarà sempre una *renta temporal*, fins a absorbir la consignació de l'art. 6è.

10è. — Quan la llibreta sia de *pensió per a la vellesa*, podrà esdevenir :

GUAITANT ENRERA

a) una *pensió temporera*: si s'adjudica a una dona que tingui *menys de 75 anys*;

b) una *pensió vitalícia*; si s'escau que la dona ja hagi *fet els 75 anys*.

En igualtat de condicions de moralitat i necessitat, haurà d'afavorir-se sempre la major vellesa b).

11è. — Aquesta Fundació serà administrada per un Patronat constituït pel Sr. Alcalde, el Sr. Rector, i una tercera persona nomenada per mi o per la meva família.

12è. — Les peticions a l'ofrena seran adreçades al Sr. Alcalde, com a President de la *Fundació Clara Jubert de Patxot* i es faran, cada any, durant tot el mes de Desembre. La sollicitud s'escriurà en paper usual, acompanyada sempre de la *partida de naixença* i detallant a més: el domicili, l'estat civil, la naturalesa « guixolenc » o « palafrugellenc », i els altres justificants que puguin requerir els articles 2n., 3r., i 4t.

13è. — El Patronat podrà adjudicar l'ofrena, no solament a les sollicitants per escrit, sinó àdhuc a qualsevol dona necessitada que no ho hagués demanat, sempre que s'escaigui plenament dintre els articles 2n., 3r., i 4t. Car no ha d'oblidar-se que aquesta Fundació vol escampar el bé per damunt de la fredor dels formalismes administratius.

14è. — Durant el mes de Gener, el Patronat dictaminarà sobre les sollicituds o necessitats, comprovarà les peticions, i podrà exigir tots els justificants complementaris que cregui necessaris; després farà públic el nom de la dona afavorida, *precisament el dia 24 de Gener*, diada de naixença de la Mare.

15è. — De seguida de conegut aquest nom, es formalitzarà la llibreta corresponent.

16è. — El Patronat farà donació de la llibreta mijançant acta duplicada, de la qual, un exemplar serà arxivat a la Casa Comunal i l'altre en serà tramès.

17è. — Em reservo la facultat de modificar tot el que precedeix, segons ho aconselli l'experiència.

FUNDACIÓ CLARA JUBERT DE PATXOT

18è. — Aquesta Fundació és un acte voluntari i, per tant, no podrà mai constituir obligació de cap mena i en tot temps tindrà el dret d'anullar-la, si així m'ho imposés qualche raó, moral o material.

Déu Vos guard molts anys.

R. Patxot i Jubert

Barcelona, el 24 de Gener del 1920.

Senyor Alcalde de St. Feliu de Guíxols.

OFRENES ATORGADES :

Maternal : Renta temporera :

- Any 1921 — Maria Dausà i Figueras
- Any 1923 — Josefa Pentinat i Albó
- Any 1925 — Isabel Comas i Poujarniscle
- Any 1927 — Mercè Vila i Bosch
- Any 1929 — Maria Nadal i Castellà
- Any 1931 — Angela Liñon i Mestres.

Vellesa : Pensió Vitalícia :

- Any 1922 — Rita Prats i Vilallonga, 88 anys
- Any 1924 — Beatriu Calzada i Piferrer, 84 annys
- Any 1926 — Raimonda Cruz i Prats, 81 anys
- Any 1928 — Rita Albertí i Gafas, 80 anys
- Any 1930 — Magdalena Vilaret i Torras, 80 anys
- Any 1932 — Filomena Noguera i Figueras, 79 anys
- Any 1932 — Victoria Anglada i Rigau, 73 anys.

De conformitat amb el dret reservat en la Clàusula 18a. de la Institució, aqueixa *Fundació* Clara Jubert de Patxot, fou annullada després del 1932.

CONCURSOS MUSICALS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA ¹

EVOCACIÓ

Fill d'un guixolenc de vigorosa gesta cívica, N'Eusebi Patxot i Llagustera, en canvi, per un d'aquells contrastes que no són pas rars en la seqüència de les famílies, fou per excel·lència l'home d'intimitat, i defugí qualsevol actuació pública. Tot el seu ésser es pot encloure dintre d'aquest acord: família, música i sofriment; així ritmà el seu viure.

El recordo, en l'albada de la meva infantesa, aplegant-nos al seu entorn a la vora del foc, mantenint-nos-hi tota la vesprada embadalits pel seu bell dir. I mentres pausadament descabdellava la rondalla, haurieu vist com insensiblement la rodona s'anava eixamplant, car el contaire també encisava la gent gran i àdhuc, de vegades, s'hi acoblava el servei que escoltava, furtivament, enllà de la porta.

Després, amb els anys, me som explicat això, quan retrobava algun dels seus herois en els mites primevals, els èpics de l'antigor, les nebulositats de les «sagues» del Nord, etc., que ell adaptava d'una manera escaient a la nostra petitesa i, fantasiant invents meravellosos actuant en escenaris acolorits, fàcilment teixia una trama extraordinària que s'allargava durant

¹ Nasqué a Sant Feliu de Guíxols el dia 1^r. de Desembre de l'any 1845. Morí el 12 de Juny del 1893.

N'EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA
St. Feliu de Guíxols, 1845-1893

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

tota la hivernada, fins assolir les proporcions de veritable concepció literària, mereixedora d'ésser recollida per a una major fruïció. I és que el Pare disposava d'un gros proveïment cultural; era força coneixedor dels vells clàssics, parlava correntment les principals llengües europees puix havia residit en nacions diverses. També podia retreure els seus estudis d'enginyer.

Mes era en la música on calia sorprendre la seva ànima adollant lliurement en una mena de colloqui que, sortint d'ell, a ell mateix retornava i intensificava l'íntim esplaïament. En música s'escolaren les alegrances del sol ixent de la seva vida i les roentors de migdiada i la calma serenitat de posta amb la defallir final de l'esperit que es deslliura, deixant un cos dolorosament retut.

Jo puc destriar detalls, diversificar aspectes de la seva història; emperò no el puc pas concebre separatament de la música: sí tant com el cant maternal, ben segur que ens breçaren les veus d'aquell Pleyel de cua, el moble principal de la nostra sala de rebre! No puc evocar la imatge del Pare altrament que, enquadrat pels canalobres d'argent que jo li portava, ja abans d'arribar a la dignitat i l'alçària, de girar full.

I donant-se les mans amb el piano, ell hi desgranava magistralment les melodies de totes èpoques i de qualsevol autor, modulava els temes amb l'exquisidesa de la seva sensibilitat, vencia les més grans dificultats d'execució, joguinejava amb la lectura a primera vista per a la qual gaudia d'una facilitat sorprenent. Això es solia escaure a entrada de fosc, i com que aleshores plegaven els tapers, aquests es deturaven en colles, captius d'aquell piano que els arrencava aplaudiments indiscrets. La gent, el poble, podia no capir-ho del tot, emperò ho sentia prou bé i, per tant, ho consagrava. Quan, per la contrada, es volia estimular qualche jovincel que prometia, era corrent dir-li: « te portarem a sentir En Patxot ».

Afavorit de sentiment i ric de cultura, el Pare no tingué salut sobrera. Davant del seu exemple vivent, jo vaig aprendre prematurament aquest aforisme on me som arrapat més d'un cop: el sofriment és un mitjà, un element de perfecció.

Ja sia per natural predisposició o bé per excés de vida sedentària, agreujada per les seves aficions, patia un reuma inflamatori que, de vegades, l'impossibilitava fins al punt d'haver d'anar amb crosses. Emperò, de seguida que se sentia convalescent, bo i amb les crosses s'atansava al piano, per confiar-hi el seu plany i l'aconhortadora harmonia li responia.

GUAITANT ENRERA

Freturós de consolació per a ell, encar li llegué de portar-ne als altres i durant anys fou administrador de l'hospital, benvolgut de tothom, a part de les seves qualitats, per la senzilla raó que els malalts, més que un superior, sabien en ell el company de patir. I com a revelació de la seva manera d'ésser, afegiré que ell també estimava això, perquè el feia incompatible amb altres càrrecs públics.

Algun cop, la malaltia se li tornava més refinadament cruel, car li deformava les munyques; mes, àdhuc així, amb les mans embenades i mal-meses pels revulsius, jo les he vistes moure's penosament damunt del tecler, de primer, confonent-hi els gemecs amb els acords, després, accelerar el ritme, anar afinant l'execució i, en plena dalera musical que se l'enduia, vèncer heroicament aquella misèria física que pretenia, debades, barrar el pas a la volada de la seva ànima: que quan l'esperit actua, s'ha de sotmetre la matèria.

Tal era N'Eusebi Patxot i Llagustera, ànima delicada, intel·ligència cultíssima, ciutadà selecte, Pare model: tot això fou aquell músic empor-danès, ignorat en vida, emperò perdurable en mort, car segueix conreant el nostre patrimoni català i el tenim a l'obra en la seva *Fundació*.

6 Desembre 1919.

(*Revista musical catalana*. Butlletí de l'«Orfeó Català», vol. XVI, any 1919, pàgs. 190-191. Amb un retrat fotogravat de N'Eusebi Patxot).

CONCURSOS MUSICALS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

FUNDACIÓ

N'Eusebi Patxot i Llagustera, natural de St. Feliu de Guíxols, morí en aquella ciutat el 12 de Juny del 1893, a l'edat de 47 anys.

I el seu fill Rafel Patxot i Jubert, volent honorar, pietosament i escaient, la memòria del seu difunt Pare, institueix una Fundació amb l'objecte de repartir premis a obres musicals, car N'Eusebi Patxot fou un esperit cultíssim que trobà en la música esplai i conhort, i fou notable pianista.

Per amor d'això, En Rafel Patxot i Jubert confia a l'Orfeó Català de Barcelona les materialitats necessàries, que romandran subjectes a la Convenció Administrativa, complementària d'aquesta Fundació.

Els Concursos es convocaran precisament en la diada de naixença de N'Eusebi Patxot i Llagustera, ço és: el dia primer de Desembre, en la qual diada es publicarà així mateix el veredict del concurs anterior, si s'escau.

L'Orfeó Català de Barcelona, associant-se als desigs d'En Rafel Patxot, accepta la seva proposició i es compromet a donar-hi compliment, i per aquest fi s'estatueix que els *Concursos Musicals Eusebi Patxot i Llagustera* es regiran per les següents

GUAITANT ENRERA

ORDINACIONS

1a. — Cada any es farà la convocatòria el dia primer de Desembre, evocant la naixença de la persona honorada.

2a. — En dita convocatòria, sonarà sempre i amb totes les lletres el nom sencer, posant esment a servir la característica catalana d'aplegar amb conjunció els noms patern i matern

Eusebi Patxot i Llagustera

car la Fundació, enc que sia musical, se fa també a major enaltiment de l'esperit català, la tradició i la parla, nostres.

3a. — Els concursos seran convocats per l'Orfeó Català en la data establerta, tenint gran cura, com és natural, que ressoni per tot Catalunya la publicitat de les Convocatòries. L'Orfeó Català designarà la persona a nom de la qual s'hauran de remetre les composicions optant als premis i fixarà el terme d'admissió per a cada concurs.

4a. — Quan per raó de la importància del tema i a fi d'acumular interessos per a un major premi corresponent, el concurs no resulti anyal, sinó que enclogui dos o més anys, no per això deixarà de repetir-se la convocatòria anyal, en la diada tradicional, puix no deu oblidar-se que és data de pietosa recordança. Per tant; el premi podrà no resultar anyal, emperò la convocatòria haurà d'ésser-ho sempre, el primer de Desembre.

5a. — Per a examinar les obres rebudes i emetre veredictes en els concursos, hi haurà un Jurat de tres membres, el nomenament dels quals es farà així: l'un d'ells serà designat per l'Orfeó Català, l'altre per una de les entitats musicals de Barcelona, i el tercer, serà potestatiu d'En Rafel Patxot i Jubert mentre visqui. Aquest Jurat es reunirà per a cada concurs.

6a. — Les entitats musicals barcelonines nomenaran el membre del Jurat que el present Reglament els assigna, seguint un ordre de llista de dites entitats, les quals, pel torn que els correspongui, acompliran tal comès. Aquest

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

ordre serà el resultat d'un sorteig que l'Orfeó Català efectuarà, d'acord amb En Rafel Patxot i Jubert.

7a. — Per als efectes del nomenament anterior, es consideraran « entitats musicals » :

a) Les docents de caràcter oficial, que existeixen en aquest moment, ço és : « Escola Municipal de Música » i *Conservatorio de Música y Declamación del Liceo de S. M. Isabel II* i les que en l'avenir puguin constituir-se, després de comptar *cinc anys* d'existència.

b) Les que actualment reuneixen el major nombre d'elements professionals — *Sindicato Musical de Cataluña* — i les d'identificat caràcter que en l'avenir puguin constituir-se després de comptar *deu anys* d'existència.

8a. — El lliurament dels premis als compositors que a judici del Jurat en resultin mereixedors, es farà dintre els tres mesos següents a la data de publicació del veredict, havent, els tals compositors, de justificar els seus drets i la seva personalitat, en la forma prèviament determinada en el Cartell-convocatòria de cada concurs. Els compositors que, en circumstàncies normals, no recullin els premis dintre els tres mesos assenyalats, s'entendrà que renuncien als drets llurs.

9a. — Les partitures de les obres premiades, formaran una secció especial de l'Arxiu-Biblioteca de l'Orfeó Català, i en cap cas podran sortir-ne. Si l'autor d'alguna d'elles en desitja una còpia, l'Orfeó Català la farà treure, i la despesa serà a càrrec de l'autor.

10a. — Essent potestatiu del Jurat deixar d'adjudicar els premis per raó del magre valer de les obres presentades i podent succeir, a més, per falla de concursants, que alguns temes quedin deserts, quan això s'esdevingui, el tema o temes que s'escaiguin en semblants condicions s'afegiran al concurs següent ; i si després de tal repetició tampoc no fossin adjudicats, les quantitats corresponents quedaran sotmeses a les previsions de la Convenció Administrativa.

11a. — La propietat de les obres premiades queda a favor del seu autor, i l'Orfeó Català es reserva únicament el dret d'executar-les.

GUAITANT ENRERA

12a. — Les obres no premiades podran ésser recollides pel seu autor dintre els tres mesos següents a la data de publicació del veredict, havent d'acreditar els autors els drets llurs en la forma prèviament determinada en el Cartell-convocatòria de cada concurs. L'Orfeó Català es desentén del compromís de guardar les obres no premiades que no es recullin dintre els tres mesos assenyalats.

13a. — Els compositors que concorrin als concursos, han d'ésser fills de terres catalanes (Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.), o han de tenir almenys, deu anys de residència en alguna de les contrades on es parla la llengua nostra. L'Orfeó Català podrà exigir als autors premiats la documentació necessària per a justificar aquesta condició.

14a. — En publicar-se alguna de les composicions premiades, serà obligatori estampar en la portada que l'obra ha estat premiada per la « Institució Patxot » en els « Concursos Musicals Eusebi Patxot i Llagustera », i s'haurà de precisar també el número d'ordre i l'any corresponent del Concurs.

15a. — En Rafel Patxot i Jubert, per durant la seva vida, es reserva :

- a) el dret d'imposar un tema determinat a qualsevol concurs ;
- b) la facultat de nomenar un dels tres membres del Jurat ; i
- c) el dret de publicar aquelles composicions premiades que bé li sembli ; el de retenir del producte de llur venda, les despeses de publicació, i deixar a benefici dels autors les rendes successives.

Després de la seva mort, quedaran annul·lats els privilegis personals a) i c) ; emperò el b), o sia, la facultat de nomenar un dels membres del Jurat, passarà a l'Orfeó Català, mes amb l'obligació de triar sempre aquest tercer membre del Jurat entre els músics no barcelonins i preferentment entre els empordanesos, sense que això impliqui un dret exclusiu d'aquests.

16a. — L'Orfeó Català, per al millor funcionament del mecanisme dels Concursos, nomenarà un Secretari-Administratiu que es regirà per una convenció especial.

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

17a. — En Rafel Patxot i Jubert i l'Orfeó Català es reserven el dret de modificar en avinença aquestes *Ordinacions*, en la forma que els aconselli l'experiència.

Firmat per duplicat a Barcelona, en el Palau de la Música Catalana, el dia dinou de Març del mil noucents vint-i-set.

J. Cabot, *President de l'Orfeó Català*

R. Patxot i Jubert

Lluís Millet

Blanca Selva

A. Nicolau

PREMIS MUSICALS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

CONCURS I, ANY 1919

I. Premi de mil pessetes a les quatre millors sardanes per a cobla empordanesa d'onze instruments. Cada partitura anirà acompanyada de reducció per a piano. A cada una de les sardanes premiades li correspondrà una quarta part del premi, o sigui 250 pessetes, entenent-se així que el Jurat podrà adjudicar el premi sencer a un sol recull de quatre sardanes, repartir-lo entre sardanes de diferents reculls o adjudicar la part corresponent a sardanes que s'hagin presentat soltes.

Guanyador: Juli Garreta, pel Recull de quatre sardanes per a cobla empordanesa titulades « Juny, Pastoral, Somnis i Recordant ».

II. Premi de mil pessetes a les quatre millors glosses de cançons o ballets populars catalans per a cobla empordanesa d'onze instruments, pròpies per a ésser executades en les festes populars (concert, serenata, etc.). Cada partitura anirà acompanyada de reducció per a piano. A cada una de les glosses premiades li correspondrà una quarta part del premi i el Jurat procedirà a l'adjudicació en les condicions determinades en el premi anterior.

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

Premiada una sola glossa. Guanyador : Josep Sancho Marraco per la « Glossa del Ball dels Gegants » (Solsona), anomenada « Joc » (scherzo).
Jurat : Antoni Nicolau, Lluís Millet, Marian Vinyas.

CONCURS II, ANY 1920

I. Premi de mil pessetes a la millor Sonata per a piano.

No s'adjudica.

II. Premi de mil pessetes a la millor Collecció de quatre poemets per a quartet vocal a solo amb acompanyament de piano.

Guanyador : Antoni Planàs, pels seus « Quatre petits poèmes ».

III. Premi de set-centes cinquanta pessetes (extraordinari), sobrant del concurs anterior) a les tres millors glosses de cançons o ballets populars catalans per a cobla empordanesa d'onze instruments, pròpies per a ésser executades en les festes populars (concert, serenata, etc.). Cada partitura anirà acompanyada de reducció per a piano. A cada una de les glosses premiades li correspondrà una tercera part del premi, o siguin 250 pessetes, entenent-se així que el Jurat podrà adjudicar el premi sencer a un sol recull de tres glosses, repartir-lo entre glosses de diferents reculls o adjudicar la part corresponent a glosses que s'hagin presentat soltes.

Guanyadors : Eduard Toldrà amb la glossa « Les danses de Vilanova » ; Francesc Pujol amb la glossa « Els estudiants de Tolosa » ; i Antoni Català amb la glossa « Ballet de Dieu ».

Jurat : Lluís Millet, Juli Garreta i Domingo Forns.

GUAITANT ENRERA

CONCURS III, ANY 1921

I. Premi de mil pessetes al millor poema coral a veus soles, sobre text català.

No s'adjudica.

II. Premi de mil pessetes al millor recull de sis peces per a violí i piano.

Guanyador: Eduard Toldrà amb Sis sonets per a violí i piano. Lema: « Líriques ».

III. Premi del mil pessetes (extraordinari per no harver-se adjudicat en el concurs anterior) a la millor Sonata per a piano.

No s'adjudica.

S'adjudiquen dos accèssits de cinc-centes pessetes cada un.

Guanyadors: Juli Garreta (Sonata en do menor per a piano. Lema: « De nostra terra ») i Tomas Buxó (Sonata en si menor per a piano. Lema: « Excelsior »).

Jurat: Joan Manén, Lluís Millet i Joan Lamotte de Grignon.

CONCURS IV, ANY 1922

I. Premi de dues mil pessetes a la més important collecció, tant en quantitat com en qualitat, d'obre antigues (vocals, instrumentals o mixtes), d'autors de terres de llengua catalana, Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.) anteriors a l'any 1650, no publicades en notació moderna.

Cada collecció haura d'anar acompanyada de dades relatives als originals transcrits (lloc on es troben, descripció dels originals, data d'impressió i llocs, si es tracta d'originals impresos, dades biogràfiques dels autors si són poc o gens coneguts i si se'n poden haver, etc.) i d'una fotografia d'una de les

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

pàgines de música de cada original. Si es tracta d'impresos, també haurà acompanyar-se fotografia de la portada.

No s'adjudica.

II. Premi de mil pessetes (extraordinari per no haver-se adjudicat en el concurs anterior) al millor poema coral a veus soles, sobre text català.

Guanyador : Mossèn Vicents F. Casajús amb el poema coral « La Cançó del vell Cabrés ».

Jurat : Antoni Nicolau, Lluís Millet i Lluís Romeu, Pvre.

CONCURS V, ANY 1923

I. Premi de quatre mil pessetes al millor poema simfònic per a gran orquestra.

No s'adjudica.

II. Premi de dues mil pessetes (extraordinari, per no haver-se adjudicat en el concurs anterior), a la més important collecció, tant en quantitat com en qualitat, d'obres antigues (vocals, instrumentals, o mixtes) d'autors de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.) anteriors a l'any 1650, no publicades en notació moderna.

Guanyador : Revnd. Higini Anglès amb la seva collecció que porta per Lema : « Músics vells de la terra ».

Jurat : Lluís Millet, Vicenç Ma. de Gibert i Jaume Pahissa. El 11. de Desembre del 1924 es publica novament el cartell del Vè. Concurs, Any 1924, amb aquesta forma « Segona i última Convocatòria ».

GUAITANT ENRERA

CONCURS VI, ANY 1925

I. Premi de deu mil pessetes a la millor obra lírica per a l'escena (drama, comèdia, etc.) en tres o més actes sobre text català tot ell musicat, o sigui amb exclusió de parlat. En igualtat de mèrits musicals, serà preferida l'obra de major qualitats escènico-literàries. Acompanyarà cada partitura una reducció per a cant i piano i una còpia del llibret.

II. Premi de quatre mil pessetes (extraordinari, per no haver-se adjudicat en el concurs anterior), al millor poema simfònic per a gran orquestra. Acompanyarà cada partitura una reducció per a piano.

El 11. de Desembre del 1926 es publica el cartell del VIè. Concurs de Segona convocatòria fent constar que fou publicat en primera convocatòria en la mateixa data del 1925.

El 11. de Desembre del 1927 es publica el veredicte al tema II d'aquest concurs el premi del qual no s'adjudica.

Es concedeix un accèssit de mil cinc-centes pessetes a «La sega». Lema : «Cançó de Juny». Autor : Joaquim Zamacois.

Jurat Lluís Millet i Amadeu Vives. El Mestre Nicolau que també integrava el Jurat no pogué actuar per no estar restablert d'un accident que havia sofert.

El 11. de Desembre del 1927 es publicà en tercera convocatòria el que es refereix al Tema I. Premi de deu mil pessetes.

El 11. de Desembre del 1928 es publicà de Quarta convocatòria el que es refereix al Premi de deu mil pessetes.

El 11. de Desembre del 1929 es publicà en cinquena i darrera convocatòria el que fa referència al Premi de deu mil pessetes.

CONCURSOS EUSEBI PATXOT i LLAGUSTERA

El 11. de Desembre es publicà el Veredict del Jurat integrat per Lluís Millet, Antoni Nicolau i Amadeu Vives .

No s'adjudicà el premi.

CONCURS VII, ANY 1930

Premi de vint mil pessetes a la millor obra lírica per a l'escena (drama, comèdia, etc.) en tres o més actes sobre text musicat, o sigui amb exclusió de parlat. En igualtat de mèrits musicals, serà preferida l'obra de major qualitats escènico-literàries. Acompanyarà cada partitura una reducció per a cant i piano i una còpia del llibret.

El 11. de Desembre del 1931 es publicà novament el cartell del VIIè. Concurs de Segona convocatòria.

El 11. de Desembre del 1932 es publicà novament el cartell del VIIè. Concurs de Tercera Convocatòria.

El 11. de Desembre del 1933 es publicà novament el cartell del VIIè. Concurs de Quarta Convocatòria.

El 11. de Desembre del 1934 es publicà novament el cartell del VIIè. Concurs en Cinquena i darrera Convocatòria.

El 11. de Desembre del 1935 el Jurat integrat per Francesc Pujol, Domènec Mas i Serracant i Josep Barberà, publicà el veredict del Concurs VIIe. i no s'adjudicà el premi.

CONCURS VIII, ANY 1935

I Premi de dues mil pessetes, a la millor *Suite* en tres o més parts per a gran orquestra. Acompanyarà cada partitura una reducció per a piano.

GUAITANT ENRERA

II. Premi de vint mil pessetes a la millor obra lírica per a l'escena (drama, comèdia, etc.) en tres o més actes, sobre text català tot ell musicat o sigui amb exclusió de parlat. En igualtat de mèrits musicals serà preferida l'obra de majors qualitats escènico-literàries. Acompanyarà cada partitura una reducció per a cant i piano i una còpia del llibret.

Jurat del tema I : Francesc Pujol, Antoni Pérez Moia i Frederic Alfonso.
El Jurat del tema II s'havia d'anunciar en la darrera convocatòria fixada per a l'any 1938.

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER ¹

ESTUDIS HISTÒRICS, POLÍTICS I SOCIALS

Senyors Acadèmics :

Sorprès de trobar-me en aquest lloc on m'ha portat la vostra cortesia, que agraeixo, i més sorprès encara de tenir d'adreçar-vos la paraula, us demano la benvolença que mereix aquell qui, no oblidant el *nosce te ipsum*, té plena consciència que actua fora del seu clos, però es conhorta pensant que és mogut per amor d'espiritualitat, aplegada a la veneració d'uns avantpassats, el bell exemple dels quals s'ageganta a mida que el temps i l'experiència els tornen més albiradors.

Ja feia molts anys, tot bregant amb realitats més aspres, que m'havia corprès la idea d'enaltir uns noms que jo estimo i que s'ho guanyaren certament. No obstant, les meves activitats s'esqueien ésser molt diferents de les que caracteritzaren aquelles personalitats, i així, àdhuc la meua modesta capacitat resultava desavinguda amb el tribut que jo acaronava.

Per això, en trobar la davallada en el camí de la meua vida, resolguí demanar ajut, trucant a les portes d'altri, pregant-los que suplissin el meu

¹ Nota biogràfica llegida pel seu nét, en la Sessió de l'«Acadèmia de Bones Lletres», celebrada el 20 d'abril del 1924, a la Sala Doctoral de la Universitat de Barcelona i publicada en el *Butlletí* de l'Acadèmia t. XI, pàg. 338.

En R. Patxot i Ferrer nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 28 de gener del 1810 i hi morí el 26 de gener del 1886.

GUAITANT ENRERA

mancament. I mentre el benemèrit *Orfeó Català* compartia la bona recordança del meu pare Eusebi Patxot i Llagustera, el nom del meu avi Rafael Patxot i Ferrer rebia acolliment sota l'ombra secular de la vostra Honorable Acadèmia de Bones Lletres.

I qui era aquest patrici guixolenc, En Rafael Patxot i Ferrer, que encapçala les nostres convocatòries ?

Senzillament : fou tot un home i no és dir poc.

Nat gairebé dintre la revolçor de la invasió francesa, degué respirar ben aviat la valor pràctica de l'acte cívic i, sentint-se rublert del deure públic s'hi llancà adalerat, i s'imposà de seguida amb la sola força moral d'una virtut que el poble admirava i acatava.

De costums austers, físic resistent i rígides conviccions, exercí autoritat es pot dir tota la vida i, per tant, actuà no poques vegades entremig d'aquells remolins del segle passat, quan la rebullida de les passions s'encobria amb qualificatius enlluernadors, barrejant còmodament les nocions de dret i de violència i, ço que és pitjor, posant-ho en obra.

Fou aleshores quan la seva rectitud el portà més d'un cop, no solament a arriscar-se la llibertat, sinó àdhuc la vida, car tenia una voluntat de tremp d'acer per a oposar-se a qualsevulla tirania i, de dalt i de baix, sovint féu recular poders abusius que en aquells temps, més que no pas ara, es consideraven inviolables i ho eren de fet.

En tals encontres tingué gestos heroics, que les gentes es passaven de boca en boca i, envoltats de cert aire llegendari, són romasos en les tradicions de la meva contrada, per l'estil de ço que ha esdevingut amb el seu propi nom, que perdura contret en la designació bellament indeterminada de « l'avi Patxot ».

S'associava a les iniciatives de tota mena, i avançant-se a la seva època, féu construir unes escoles municipals que ja lluïren no pocs dels requeriments higiènics i pedagògics que s'han vingut pregonant després ; predicava i practicava l'autoritat com una funció delegada del poble i regida per la intelligència ; tingué dites i fetes, veritables anècdotes folklòriques, que podrien omplir un llibre, i unes vegades el seu seny dreturer, i altres la seva pròpia butxaca, li servien per a omplir buits del comú on carregava moltes culpes d'altri, resultant així pràcticament parent de tothom.

Era apassionat per la cultura i tenia gran amor als llibres, dels quals féu tot l'aplec que li permeteren els seus mitjans. Constituïen la seva biblio-

EN RAFEL PATXOT i FERRER.
St. Feliu de Guíxols, 1810-1886.

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

teca : literatura general, obres de filosofia social, però sobretot, un fons d'història que principalment l'atreia, potser no tant com investigador, sinó més aviat com experimentació social, i d'aquestes ensenyances treia aquella envejable decisió que li permetia servir l'equanimitat en les situacions més paradoxals. Un Patxot convertí en tema romàntic les criminals indignitats de « l'any 35 », però « l'avi Patxot » — llavors un jove de vint-i-cinc anys — s'hi barrejà noblement, interposant el seu pit entre les víctimes i el punyal dels assassins, tal com ho ha publicat no fa pas molt un erudit historiador eclesiàstic.

En la intimitat solia dir que havia errat la carrera i que havia d'haver estat mariner. En això ressonava un atavisme de família, car el seu nom matern, Ferrer, provenia de Blanes, on tenim un Ferrer cosmògraf i, quant al llinatge patern, Patxot, també és de nissaga marinera, perquè en el segle XVIII un Patxot ja feia proa a nord, i vorejant el glaç polar amb el sol de mitja nit, portà la seva nau mediterrània a fer càrrega al port d'Arkàngel.

Mes no segueixo : no fos cas que acabés per sentir-m'hi vanitosament interessat i no vull patir semblant fallença.

Confio la preada estela del meu avi Rafael Patxot i Ferrer a la vostra Honorable Acadèmia de Bones Lletres, i prego a tots els estudiosos que es dignin oferir-li qualche fruit del saber llur concorrent als nostres Concursos fins a tenir un *corpus* monogràfic que porti el nom d'ell, i mercès a la Vostra col·laboració, jo vegi la serenor del deure acomplert.

R. Patxot i Jubert

PRIMER CONCURS : 1920

FUNDACIÓ

En Rafael Patxot i Ferrer, ciutadà guixolenc de vigorosa actuació pública, era un home *self-made*, amb una voluntat d'acer, moguda per un esperit de govern dreturer com pocs ; alcalde quasi vitalici, fou defensor valent, àdhuc temerari, del civisme, en un temps quan autoritat i arbitrarietat eren massa sovint sinònims ; cor generós, sacrificà el propi interès i

GUAITANT ENRERA

arriscà la seva vida pel bé del poble. En tota l'extensió de la paraula era verament un caràcter la recordança del qual perdura en la contrada empordanesa, on es fa sovint retret de «l'avi Patxot». Nasqué a Sant Feliu de Guíxols, el 28 de gener del 1810, i morí en la pròpia vila, el 26 de gener del 1886.

Volent honorar aqueixa bella figura cívica, el seu nét, En Rafael Patxot i Jubert, institueix aquesta Fundació destinada a premiar estudis monogràfics sobre temes que s'adiguin amb les aficions o la manera d'ésser d'aquell patrici, i l'encomana a l'*Acadèmia de Bones Lletres* de Barcelona. Aquesta, després d'acceptar-ho amb agraïment, endreça als estudiosos el següent

CARTELL

S'adjudicarà, si així el Jurat ho considera just, un Premi de *cinc mil pessetes* al millor treball que desenrotlli el tema

Ètica social de la post-guerra

on l'autor, a part del desastre material de la guerra, estudiï més especialment :

a) La gran ferida soferta per la Civilització, forçada, no solament a deturar-se, sinó a retornar bon tros enrera del camí fet, per raó de la pertorbació de totes les disciplines socials, religioses i polítiques.

b) L'errada comesa per certs elements intel·lectuals que contribueixen a mantenir aquest estat de fallida moral.

c) La perduració de la Pàtria — fet natural d'agrupació ètnica — malgrat les violències de l'Estat — artifici polític. Així, d'entre la desfeta d'Estats, resorgeix la pàtria polonesa i veiem actuar Lituània, Finlàndia Armènia, etc.

d) El millor camí per a retornar a l'equilibri perdut, sense exercir coercions violentes, ni valer-se de baixes complaences que deprimeixen l'organisme social.

SEGON CONCURS : 1921

Premi de *dues mil pessetes* al millor treball que desenrotlli el

TEMA : *Relacions externes d'Empúries en l'Antiguitat o en l'Edat Mitjana.*

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

TERCER CONCURS : 1922

Tres premis de *dues mil pessetes* :

a) *La dona en la marxa general de Catalunya, o estudi biogràfic d'una dona la influència de la qual s'hagi fet palesa en l'Edat Mitjana a Catalunya.*

b) *Estudi sobre un regnat, una institució o una personalitat de relleu històric, comprès dins del període que va del començament del regnat de Jaume II, fins a la mort del rei Martí I.*

c) *Tenint en compte que la classe mitjana es troba en el present desconsiderada dins de l'organisme social per tendències malsanes, i havent estat dit estament el principal element de progrés ciutadà en deixar establerts els fonaments o fites de les institucions modernes, s'assenyala el següent.*

TEMA : *Estudi històric de la influència de la classe mitjana en la formació dels Municipis, o de la seva intervenció en altres institucions polítiques i socials de Catalunya.*

QUART CONCURS : 1923

Dos premis de *dues mil pessetes* :

a) TEMA : *La casa reial d'Aragó en el comtat d'Urgell.*

b) TEMA : *L'anullació de la personalitat humana com una tendència política i social de l'Estatisme contemporani. Precedents històrics, experiència i conseqüències actuals.*

CINQUÈ CONCURS : 1924

Tres premis de *dues mil pessetes* :

a) TEMA : *Estudi crític-històric de la Catalunya del segle XIX.*

b) TEMA : *La preterició de la intel·ligència i la materialització del concepte de treball, produint la minva d'espiritualitat, que és una de les moltes fallides portades per la guerra.*

c) TEMA : *Estudi d'una dona de relleu històric, dins el període que va de Jaume II al rei Martí.*

GUAITANT ENRERA

SISÈ CONCURS : 1925

Dos premis de *dues mil pessetes* :

a) TEMA : *Monografia d'algun dels monarques catalans del segle XIII al XV inclusiu.*

b) TEMA : *L'annullació de la personalitat humana com una tendència política i social de l'Estatisme contemporani. Antecedents històrics, experiència i conseqüències actuals : manca d'idealitat, falla de civisme, atonia i materialisme collectius.*

SETÈ CONCURS : 1926

Dos premis de *dues mil pessetes* :

a) TEMA : *El ressorgiment de Catalunya en la segona meitat del segle XVIII, i les seves causes.*

b) TEMA : *Estudi de contrastos històrics. Els ideals de llibertat de la passada centúria i llur crisi en la present.*

VUITÈ CONCURS : 1927

Dos premis de *dues mil pessetes* :

a) TEMA : *Monografia sobre política exterior d'algun dels monarques catalans dels segles XIII al XV inclusiu, o sobre alguna de les institucions de Catalunya fins al Decret de Nova Planta.*

b) TEMA : *Estudiar la família dintre dels costums i la legislació de la societat contemporània.*

NOVÈ CONCURS : 1928

Dos premis de *dues mil cinc-centes pessetes* :

a) TEMA : *Estudi de contrastos històrics. Els ideals de llibertat de la passada centúria i llur crisi en la present.*

b) TEMA : *Monografia històrica catalana dintre dels segles XI i XII.*

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

DESÈ CONCURS : 1929

a) Premi de mil cinc-centes pessetes :

TEMA : *Estudiar algun dels moviments socials, polítics o econòmics de Catalunya, dels segles XVI al XVIII.*

b) Premi de mil pessetes :

TEMA : *Estudi de la Marca Hispànica.*

GUAITANT ENRERA

Barcelona 25 Gener 1930

Sr. President de la R. Acadèmia de Bones Lletres

BARCELONA

Honorable Senyor ;

Quan vaig presentar a la R. Acadèmia de Bones Lletres els « Concursos Patxot i Ferrer », tinguí cura de fer avinent que hi havia un caire — els estudis polític-socials — que no lligava pas del tot amb l'Acadèmia. Malgrat això, aquesta els acollí i jo li ho he agraït coralmment.

D'aleshores ençà, l'experiència ha vingut a ratificar la meva previsió perquè, d'una banda, l'Acadèmia s'esforça a avalar coses que no són ben bé del seu clos i, de l'altra, aquesta consideració m'entranca la tria de temes. Ambdós constreyniments donen per resultat una desfiguració de la personalitat del meu avi Rafael Patxot i Ferrer, que no era home junyidor a convencionalismes.

Existint actualment la « Institució Patxot », no nada encara quan s'inciaren els Concursos, me sembla que per a tothom, el millor és encloure els Concursos dintre la Institució, fent plena justícia a la manera d'éser de l'avi Patxot i, al mateix temps, alliberant l'Acadèmia d'un compromís que les circumstàncies han agreujat considerablement.

En conseqüència, a comptar d'enguany, els « Concursos Patxot i Ferrer », seran convocats i regits per la Institució Patxot, si bé, quan s'escaiguin temes d'investigació històrica, me plaurà molt de seguir oferint a l'Acadèmia un lloc en el Jurat.

La nostra convivència intel·lectual en moments difícils per a l'Acadèmia, resta prou evident en el seu Butlletí i les seves Memòries. Ho recordaré sempre amb el respecte que se mereix i estic segur que, d'ara endavant, en la nostra respectiva independència, també ens aplegarà sovint l'espiritualitat de Catalunya.

Aprofito l'avinentesa, Honorable senyor President, per renovar a l'Acadèmia l'expressió del meu agraïment i repetir-vos la consideració personal meva.

R. Patxot i Jubert

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

En Rafael Patxot i Ferrer fou un ciutadà de vigorosa actuació pública, que nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 28 de gener del 1810, i hi morí el 26 de gener del 1886.

El seu nét R. Patxot i Jubert, volent honorar aqueixa exemplar figura cívica, en 1920 instituí la present Fundació que convoca Concursos cada any, el 28 de gener, i premia estudis monogràfics adients amb les aficions o la manera d'ésser d'aquell patrici.

Fins l'any passat, aquests Concursos foren encomanats a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i enguany resten estructurats dintre la Institució Patxot, de la qual són una de les modalitats.

Tractant-se d'un tribut a la memòria d'un home d'acció, cal que els concursants a temes socials prescindeixin d'abstraccions, i prenent els fets concrets i consumats de les coses viscudes, en facin l'anàlisi sobre la taula experimental, i en treguin les conclusions positives amb plena llibertat d'intelligència.

ONZÈ CONCURS : 1930

Internacional. Premi: 5000 pessetes.

En la munió de fets que són el ròssec de la guerra, veiem pobles fora camí, conreant ficcions condemnades per experiències seculars.

Aquesta dissort, la pateixen majorment els pobles que, seguint el mal usatge de barrejar la noció de govern amb la de domini, sovint malmeten belles qualitats, i van oscil·lant de la servitud a la revolta, fases extremes d'una mateixa negació, causa d'inferioritat social.

Per això, la tesi autoritària, postulada en l'Orient estepari, agafa tan fàcilment en terres meridionals, evocant-hi el feudalisme.

Davant de l'esgarriament, i en la freqüent desavinença entre el concepte d'Estat i el Dret Natural dels pobles, ens adrecem a la Intelligència, posant a Concurs el següent.

TEMA : *Estudiar els casos de regressió pública que veiem en l'Europa contemporània.*

GUAITANT ENRERA

DOTZÈ CONCURS : 1931

Premi 5000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

Quan l'Estat no és més que un accident polític extern, sense arrels en el poble que el suporta, aleshores fàcilment desferma la seva tendència invasora i pretén regir àdhuc les espiritualitats que no són del seu abast, puix l'Estat té el deure primordial de respectar-les i garantir-les. D'ací la limitació de la sobirania, ço és, l'acatament al fet humà, natural i bàsic en la societat de la qual l'Estat deriva.

Aquell abús de potestat, característic de la regressió pública contemporània, s'esplaià a Catalunya no fa pas gaire.

Entre altres coses, l'Estat imposà la dependència de l'Església i així la burocràcia eclesiàstica trencà l'espiritualitat religiosa per servir de reforç d'ocupació. Fou un doble falliment de jerarquia, moral i social, que pertorbà consciències i ferí sentiments venerables, al mateix temps que engruixia l'onada del materialisme imperant.

Mes, com sempre sura la Llei moral, que és la que veritablement guia l'home i té en la Religió la seva més alta expressió, proposem que, a la llum de la independència intel·lectual i prenent esment dels antecedents històrics, s'estudiïn contraposadament, sobretot amb referència a casa nostra, els conceptes enclosos en el següent.

TEMA : *La Llibertat religiosa i l'Estatisme eclesiàstic.*

TRETZÈ CONCURS : 1932

Internacional. Premi 5000 pessetes :

La minva de la personalitat humana és un fet moral que es retroba al fons del greu treball que està passant la humanitat.

Quan els antics poders personals es diluïren dintre l'anonimitat de l'Estat, aquest esdevingué pràcticament irresponsable i, mitjançant l'anorreament de l'home, ha fet una creixença parasitària que mena de dret al *coming slavery* predit per Herbert Spencer. D'ací l'esperit prohibitiu, o sia, negatiu, que impera en la legislació contemporània.

A mida que l'automatisme estatal va eixugant la nostra Llei moral, l'home s'impersonalitza, i la societat es desfà en colles gregàries

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

sense franc voler ni directriu pròpia, que faciliten l'adveniment de maneres de tirania.

Patim una falla social que aconsella la revisió de nocions correntment admeses i, en comptes de considerar l'home per a la societat, potser sia arribada l'hora de retornar al fet natural i de concebre, inversament, una societat gravitant entorn de l'home, causa prima i final. Si de primer no proclamem l'home, és debades parlar de drets de l'home.

Aquests raonaments ens duen a formular el

TEMA : *Apologia de la personalitat humana com gènesi social i fonament d'un Dret Públic concordant amb el Dret Natural.*

PLANY

Vox clamantis in deserto.

Una de les tares de casa nostra més greus per les seves derivacions morals i socials, és aquella temença de veritat, que ha avesat la gent a escandalitzar-se, o a aparentar escandalitzar-se, quan sent pregonar en alta veu, o troba estampat en lletra de motlle, allò mateix que ella està pensant.

Per culpa d'aquest fingiment tradicional, hem anat curosament arreconant en el magatzem del *noli me tangere* una colla de problemes que es redrecen urgentment vitals i no respecten cap apriorisme.

I mentre el nostre poble vegetava així en beatitud passiva, els fets seguien el camí llur, i ara ens estalonen, ens trepitgen i passen enllà, sobtant les nostres encantàries assolellades.

Per tal de contribuir a esventar aquest ambient i volent honorar un avantpassat, home d'acció la vida del qual fou antitètica del que acabo d'exposar, vaig instituir el Concursos Patxot i Ferrer, dedicats a estudis històrics, polítics i socials.

De bell començament, els dits concursos foren aollits per una preuada Corporació secular nostra, i després han vingut actuant per si sols, sota el nom de llur Patró, que era home fet a les tramuntanades.

A la nostra terra, els Concursos desplegaran varietat de temes : història crítica, moral pública, sociologia experimental, psicologia col·lectiva, etc.; llevat de les qüestions històriques, on s'han atorgat alguns premis les altres tesis restaren persistentment desertes.

PLANY

Davant d'aquesta experiència, vaig internacionalitzar algunes de les propostes, i els Concursos Patxot i Ferrer demostraren una efectivitat fàcilment endevinable en les següents indiscrecions, entre altres en cartera :

Fa ben pocs anys, que en el carteig internacional on hi hagué una travessa diplomàtica, la ploma catalana pogué donar una lliçó d'independència al Rector de la Universitat d'un dels pobles que passen per més liberals i independents.

La convocatòria de l'onzè Concurs excità talment el vulcanisme mediterrani, que un càrrec internacional de la més alta jerarquia intel·lectual, que *per se* ha d'estar fora l'abast de tota coacció, hagué de dimitir ; però, a la seguida, la tesi catalana fou avalada per l'esperit anglo-saxó, i ha fet néixer un llibre¹, que no trigarà gaire a escampar-se, on es veurà com la nostra ideologia ressona en la consciència mundial.

En un ordre semblant d'idees, si bé en un altre sector, afegiré aquesta anecdoteta tràgico-còmica. Darrerament una ofrena científica internacional catalana agreujà les gelosies del quixotisme dictatorial, el qual s'ormejà una grolleria arbitrària que no pogué consumir sinó que allà, en una capital de les mars del Nord, hagué de complir la gentilesa d'oferir un ram de flors al representant de Catalunya, davant d'una selecció internacional.

La sembradura forana, donà esplets de llarga maturitat, però dintre casa jo cobejava collites més freqüents.

Cada poble té característiques que modulen tota cosa que li passa i constitueixen el seu patrimoni nacional. Jo havia somniat poder recollir algunes d'aquestes modulacions en una sèrie de llibres escrits en l'humana batec de cosa viscuda i reflectint la nostra mentalitat, per a fer-ne deixa espiritual als que vindran. Cal no oblidar que a la nostra generació li han tocat moments potser no massa agradables i sí d'un interès extraordinari, que compensa els neguits que l'envolten.

Per tant, jo prego als nostres pensadors que parin esment en els Concursos Patxot i Ferrer, i vulguin honorar-los amb llur col·laboració. No es tracta pas de la materialitat del premi, sinó de la seva moralitat, perquè és una invitació a exercir la disciplina intel·lectual filla de l'estudi.

I l'estudi pressuposa escola, i en l'escola, hi ha la continuïtat que bona falta ens fa.

R. Patxot i Jubert

(« LA PUBLICITAT », 2 de Febrer del 1932).

¹ Rudolf LAUN: *Der Wandel der Ideen. Staat und Volk als Äusserung des Weltgewissens*. Barcelona, 1933.

GUAITANT ENRERA

CATORZÈ CONCURS : 1933

Premi 5000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

L'Estat, concreció de voluntat colectiva, és un mecanisme que posa i manté en acció les funcions delegades que el Poble li ha encomanat ; en conseqüència, l'Estat *per se* no té cap sobirania.

Per això, temps a venir, costarà bon xic de capir que una funció tan bàsica com *l'ensenyament*, hagi pogut ésser mai deixada en mans de l'Estat o monopolitzada per ell, el qual així s'erigeix en mestre de ciutadans, quan rigorosament ha d'ésser-ne deixeble.

Adhuc el ciutadà, no és més que una modalitat circumstancial en la vida de relació, car per damunt d'ell preexisteix i roman l'home, ésser dotat d'intelligència, una facultat l'essència de la qual és, no solament la llibertat, sinó la independència. I en aquesta independència intel·lectual radiquen les més belles possibilitats de l'home, el qual té una missió força més enlairada i complexa que servir merament de ciutadà.

En acordança amb les idees que acabem d'exposar, i sempre dintre la Llei moral, proposem l'estudi del

TEMA : *La Llibertat d'ensenyament i la independència de la intelligència.*

QUINZÈ CONCURS : 1934

Premi 5000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

El desplaçament de població en cerca de millor viure, és un fet humà estimulat actualment per la facilitat de comunicacions.

Si el desplaçament s'encamina a suplir necessitats d'altres contrades, la immigració serva un equilibri recíprocament profitós.

Però, si massa s'intensifica i esdevé moviment instintiu de multituds incontrolades, la immigració congria perill, moral i material, en el poble que li dona acolliment.

No sempre és tan natural i aparent la immigració. De vegades, encobreix la pretensió de dominar o supplantar el medi on vegeta, cometent una deslleialtat que es vesteix sovint amb els eufemismes de penetració, assimilació, colònia, Estat, imperialisme.

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

Quan s'acoblen aqueixes menes d'immigracions, fan un greuge terrible, no solament a la personalitat, sinó a la mateixa existència, de la collectivitat que les sofreix.

Són classicisme històric els fenòmens de reacció i defensa que això provoca en la gent, les famílies, l'ensenyament, les creences i el sentiment popular de la terra envaïda; les relacions internacionals han nodrit llur legislació preventiva.

A Catalunya, ve de lluny l'experiència d'aquests enunciats i pot precisar-se amb documents i estadístiques. Ara, la immigració manifesta revolçors que torben la nostra vida nacional.

Com a homes de cor, havent esment del Dret Natural i assenyats en la Llei moral, tenim el deure patriòtic d'estudiar el problema d'urgència que formula *La immigració a Catalunya*.

SETZÈ CONCURS : 1935

Premi 5000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

Sota el punt de vista funcional, la societat sovint ha estat comparada amb un organisme, i si la considerem en la seva estabilitat, també és comparable amb el món inorgànic.

Perquè el fet natural de la societat pot definir-se com un procés d'estratificació sedimentària, provinent de la nostra condició humana.

El liberalisme de la passada centúria, en postular una igualtat que la natura es complau a desmentir, féu l'errada, ensems simplista i transcendent — mortal per a ell — de voler basar aquell procés solament en el nombre i prescindint de la densitat dels elements, amb la qual cosa provocà una subversió d'estrats mal avinguda amb la gravitació social. I una de les víctimes principals d'aquest regirament ha estat el *braç mitjà*, que justament és un dels factors més eficients en la perdurança de la nostra catalanitat.

Aplec considerable, massa conscient per a ésser fàcilment enganyat o arrossegat, poc agressiu per temperament, però assenyadament reaccionador, l'estament mitjà és una zona de resistència que connecta el nombre amb la densitat i facilita la continuïtat social, esmorteint els sotracs d'un costat i les pressions de l'altre.

GUAITANT ENRERA

Aquest nexa importantíssim de la vida pública, ara es troba injustament preterit, abandonat i àdhuc amenaçat, raó per la qual, en el Concurs d'enguany, proposem el

TEMA : *Apologia i necessitat de l'estament mitjà, com a element social.*

DISSETÈ CONCURS : 1936

Premi 5000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

Talment com la disbauxa de lleis escrites pregona la decadència política dels Estats i l'abús d'impost prepara llur fallida material, també la consideració de la família dona l'exponent d'una civilització, perquè la família n'és l'element primordial.

Fogar de sentiment i escola de sacrifici, la família és la mare de la societat i la seva jerarquia moral, fonaments que es van descalçant amb la difusió i el desarrelament d'avui dia.

Essent fermança de continuïtat, nombrosos factors públics cerquen d'influir la família, i majorment quan els Estats no són la concreció d'un poble, sinó un farcell de pobles, l'estatisme malda sempre per junyir la família al seu domini i aquesta coacció, contraria al dret natural, torç la continuïtat i esguerra la família. D'ací arrenca la deplorable *course à l'enfant*, no pas per amor d'ell i si com el medi més directe de penetració fins a la rel social.

La manca de respecte a la família porta l'Estat a les brutalitats del nostre temps, en el qual un governant ha osat proclamar que la missió de la dona és proveir de soldats el camp de batalla, prospecte bàrbar d'una civilització follada, que vol reduir la família a una funció d'Estat.

En convertir així la privadesa de la llar en un mercat públic, s'esventa el caliu ; aleshores la família s'enfredora, té defallior i es torna xorca, malura que es va encomanant arreu en la societat actual.

La intromissió de la vida pública, causa principal de la malura, debades assaja de remeiar-la amb temptacions i avantatges materials que compten ben poc en l'ordre moral, l'únic en què floreix i grana la família.

I a mesura de la falla d'homes, la societat esdevé una massa vivent que segueix d'esma la ventura del capitost audaç que se li posi davant : és la imatge contemporània.

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

Però, com que la societat s'ha de refer amb l'home i l'home s'haurà de recobrar en la família, el Concurs d'enguany demana estudiar el

TEMA : *Reivindicació de la família, en la vida privada i en el Dret Públic.*

DIVUITÈ CONCURS : 1937

Convocatòria Inèdita : *Premi 5000 pessetes.*

Aquesta Convocatòria, redactada el Maig del 1936, per a ésser publicada com de costum el 28 de Gener del 1937, malgrat el meu intent, no fou possible publicar-la aleshores per raó de la revolució en la vida pública. Així i tot, vull que consti la presentació del tema, per tractar-se d'un problema molt discutit en aquells moments.

Una vella tradició oriental presenta el treball com un càstig, i ara la reacció occidental, en fa argument de discòrdia : la resignació del passat s'ha tornat agressivitat present.

Amb esperit dictatorial es proclama que el treball és el fi de la vida i sovint es vol imposar el millorament material per via d'una regressió moral.

Com totes les reaccions, l'actual és extremosa.

D'una banda, tendeix a desplaçar el lloc del treball en la producció, la seqüència jeràrquica de la qual és : intel·ligència, treball i capital. Ací, intel·ligència vol dir la concepció dirigent ; quant al capital, designa estalvi, o sia, fruit de treball convertit en previsió.

D'altre banda, la idea popular rebaixa el treball a un esforç muscular i el desennobleix quan n'exclou la part de la intel·ligència, que un dels capítols novells ha motajat de « luxe dels desvagats », proposició que animalitza l'home.

El treball és verament una necessitat orgànica, però, per damunt d'ella, és deure de col·laboració social i acte conscient de responsabilitat que dignifica. Intel·lectualment, augmenta el saber ; moralment, ens perfecciona, i materialment, proveeix la família, sostenint així la continuïtat humana : la integració d'aquests diferents ordres de treball, dóna per resultat la civilització.

Les experiències actuals del treball acusen mancaments i violències que cal corregir, i el Concurs d'enguany vol contribuir-hi posant per

TEMA : *Estudi crític del concepte del treball i de la seva dignificació.*

GUAITANT ENRERA

TREBALLS PREMIATS

TERCER CONCURS, 1922

La Reina Maria, muller del Magnànim. Per Ferran Soldevila.

Incorporat en les *Memòries de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona*, t. X (1928).
Publicat també en el llibre *Sobiranes de Catalunya*, editat per la Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vídua Romaguera; un vol., 4t holandès, de 480 pàgs., en paper de fil. Barcelona, 1928.

CINQUÈ CONCURS, 1924

Leonor von Sizilien, 1349-75. Studien zu Aragons Politik und Hofhaushalt. Von Dr. Ulla Deibel (München).

Incorporat, traduït al català, en les *Memòries de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona*, t. X (1928).
Publicat també en català, en el llibre *Sobiranes de Catalunya*, editat per la Fundació Concepció Rabell i Cibils. Vídua Romaguera, en un vol., 4t holandès, de 480 pàgs, en paper de fil. Barcelona, 1928.

SISÈ CONCURS, 1925

Johan I d'Aragó. Per Joseph Mª Roca.

És el t. XI de les *Memòries de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona* (1929).
Editat també a part per la Institució Patxot en un vol., 4t holandès de 470 pàgs. Barcelona, 1929.

VUITÈ CONCURS, 1927

La politique orientale d'Alfonse V d'Aragon, roi de Naples (1416-1458).
Par le Prof. Constantí Marinesco (Cluj, Romania).

Aquest llibre, la publicació del qual es retardà esperant l'original dels darrers capítols, era compost i tirat en la major part quan sobrevingué la guerra. Aleshores s'esgarriaren aquests materials, que no es pogueren recobrar sinó anys després i que ara l'autor va refent.

DESÈ CONCURS, 1929

La Marche d'Espagne. Par le Prof. Jacques Flach (Institut de France).

Publicat en la Revista *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVI. Barcelona, 1931.

TRETZÈ CONCURS, 1932

The Doctrine of Personal Right. By S. Hutchinson Harris, Berkhamsted (England).

1 vol. 4t petit, de 593 pàgs. Barcelona, 1935.

CONCURSOS RAFAEL PATXOT i FERRER

QUINZÈ CONCURS, 1934

La immigració a Catalunya. Per Josep A. Vandellós i Solà.

1 vol. 4t petit, de 239 pàgs. Barcelona, 1935.

La immigració a Catalunya. Per Lluís Creus i Vidal.

1 vol. 4t petit. Barcelona, 1936.

Aquest llibre, ja imprès i a punt de sortir, fou destruït per la por durant la guerra civil.

